

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINACIJA

Uprava za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor
Sektor za harmonizaciju unutarnje revizije i financijske kontrole

BILTEN UNUTARNJIH REVIZORA U JAVNOM SEKTORU

BR. 8

SADRŽAJ

1. AKTIVNOSTI U IV. KVARTALU 2013.	4
1.1. Regulatorna (propisi, upute, smjernice, odluke)	4
1.2. Aktualnosti	5
1.3. Izobrazba za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru	9
1.4. Kontinuirano stručno usavršavanje ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru	12
1.5. Unutarnja revizija u sustavu EU fondova	14
1.6. Suradnja na državnoj i lokalnoj razini	15
1.7. Međunarodna suradnja i aktivnosti	18
1.7.1. Projekti	19
1.7.2. Konferencije, seminari, sastanci	20
2. KUTAK UNUTARNJIH REVIZORA	22
3. JESTE LI ZNALI?	29
4. NAJAVLJUJEMO	31
5. ZAVRŠNE NAPOMENE	31

Dragi naši čitatelji!

Došli smo do kraja poslovne godine, pa preostaje rezimirati informacije o aktivnostima vezanim uz razvoj unutarnjih financijskih kontrola koje su obilježile zadnji kvartal ove godine.

Pregled aktivnosti koje smo imali u razdoblju od prošlog broja započinjemo osvrtom na upute vezano uz metodologiju rada u području financijskog upravljanja i kontrola te metodologiju provjere kvalitete unutarnje revizije.

U ovom kvartalu bili smo aktivni po pitanju organizacije izobrazbe u području financijskog upravljanja i kontrola i fiskalne odgovornosti pa donosimo informaciju o seminarima održanim u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Varaždinu za gradonačelnike, župane i općinske načelnike.

U ovom broju, više smo prostora posvetili izobrazbi unutarnjih revizora i obvezama koje kandidati trebaju ispuniti. Podsjećamo na obveze voditelja jedinica za unutarnju reviziju vezano uz planiranje unutarnjih revizija za naredno razdoblje i godišnje izvješćivanje.

Donosimo podatke o suradnji na državnoj i lokalnoj razini, međunarodnoj suradnji te projektnim aktivnostima iz naše nadležnosti koje su u međuvremenu realizirane.

I za kraj, predstavljamo radove naših kolega, unutarnjih revizora i donosimo novosti o regulativi koja vam može biti korisna informacija u radu.

Važno nam je da idemo u korak s vremenom, pa sljedeći broj Biltena očekujte u novom, znatno ugađenijem ruhu.

Zahvaljujemo kolegama koji su se ove godine angažirali oko pripreme tekstova za Bilten i radujemo se budućoj suradnji.

Želimo Vam sretnu i uspješnu Novu 2014.

NAČELNICA SEKTORA

Marela Knežević

1. AKTIVNOSTI U IV. KVARTALU 2013.

1.1. Regulatorna (propisi, upute, smjernice, odluke)

Nacrt Upute za obavljanje kontrola na licu mjesta

Zahtjevi krajnjih korisnika proračuna za sve većim iznosima subvencija, pomoći i donacija nameću potrebu obavljanja naknadne kontrole namjenskog trošenja proračunskih sredstava.

U prethodnom razdoblju uspostavljene su kontrole na licu mjesta za sredstva EU (izvor 12 i 51), kao i pisane procedure i edukacija zaposlenika koji obavljaju poslove vezane uz projekte financirane sredstvima EU. Međutim, isti pristup u upravljanju nacionalnim sredstvima je izostao.

Stoga je Središnja harmonizacijska jedinica izradila Nacrt Upute za obavljanje kontrola na licu mjesta kod krajnjih korisnika transfera iz proračuna, kojom se opisuje način postupanja u obavljanju kontrola na licu mjesta kod krajnjih korisnika transfera iz proračuna u cilju stručnog obavljanja kontrola na licu mjesta za isplaćena nacionalna sredstva u obliku subvencija, pomoći i donacija trgovačkim društvima i ustanovama u njihovoj nadležnosti.

Uputa za obavljanje povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna (verzija 1.1) - ažurirana verzija

Obavljanje prvih provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije u 2013., kod četiri korisnika proračuna bile su prilika da se provede testiranje metodologije za provjeru kvalitete koju je razvila Središnja harmonizacijska jedinica i da se ista dodatno unaprijedi za potrebe obavljanja provjera kvalitete u 2014.

U izradi je izmjena Upute za obavljanje povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna (verzija 1.0) od 27. kolovoza 2013. (KLASA: 043-01/13-01/1576, URBROJ: 513-08-03-13-1) odnosno izrada ažurirane verzije (verzija 1.1.).

Uputom za obavljanje povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna uređuje se cilj, opseg, planiranje obavljanja provjere kvalitete, osobe koje obavljaju provjeru kvalitete, njihove obveze i odgovornosti, dokumentacija za obavljanje provjere kvalitete, postupak obavljanja provjere kvalitete, izvješćivanje i vođenje očevidnika o obavljenim provjerama kvalitete.

1.2. Aktualnosti

Seminari o sustavu unutarnjih financijskih kontrola i fiskalnoj odgovornosti za lokalne dužnosnike

Zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 26. rujna 2013. (KLASA: 022-03/13-07/178, URBROJ: 50301-05/16-13-3) između ostaloga, zaduženo je Ministarstvo financija, Središnja harmonizacijska jedinica, da tijekom listopada/studenoga 2013. organizira edukaciju o unutarnjim financijskim kontrolama za lokalne dužnosnike.

Naime, nakon održanih lokalnih izbora u svibnju i lipnju 2013. značajan je broj dužnosnika koji po prvi puta obnašaju dužnost na lokalnoj razini te je važno informirati ih o važnosti sustava unutarnjih financijskih kontrola, o izmjenama zakonodavstva u predmetnom području kako bi se povećala razina kvalitete primjene propisa.

Tako su u suradnji s Udrugom gradova održani seminari za gradonačelnike, župane, općinske načelnike i njihove zamjenike o sustavu unutarnjih financijskih kontrola i fiskalnoj odgovornosti. Seminari su održani u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Varaždinu, a ukupno je prisustvovalo 147 lokalnih dužnosnika.

Seminar se sastojao od četiri dijela: uvodno obrazloženje razloga održavanja seminara i važnost cjelokupnog sustava unutarnjih financijskih kontrola.

Obveze koje proizlaze iz Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola s naglaskom na razvoj financijskog upravljanja i kontrola te primjere dobre prakse s lokalne razine.

Zatim je pojašnjena uloga unutarnje revizije u potpori razvoju financijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru.

Teme seminara također su bile obveze i odgovornosti dužnosnika u sustavu fiskalne odgovornosti te izvješćivanje o nepravilnostima u upravljanju proračunskim sredstvima.

Po završetku predavanja sudionici su postavili brojna pitanja vezana uz razvoj upravljačke odgovornosti, ulogu unutarnje revizije, a najveći broj pitanja odnosio se na davanje Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

Seminar za lokalne dužnosnike čije je održavanje bilo predviđeno u Splitu je bio odgođen te se planira održati u siječnju 2014.

Provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna

U tijeku je izrada Godišnjeg plana za obavljanje povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna u 2014. Tijekom 2014. obaviti će se oko 25 provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna na državnoj i lokalnoj razini.

Informacije o planiranim provjerama kvalitete objavit će se sredinom veljače 2014. na: <http://www.mfin.hr/hr/provjera-kvalitete>

Unutarnje revizije koje su inicirane s razine Vijeća za unutarnju financijsku kontrolu u javnom sektoru

Temeljem Zaključka Vlade Republike Hrvatske usvojenom na sjednici održanoj 11. travnja 2013., tijekom rujna i listopada su obavljene vertikalna revizija procesa centralizirane javne nabave u sustavu zdravstva i horizontalna revizija dodjele koncesija nad pomorskim dobrom.

O rezultatima obavljene horizontalne i vertikalne revizije i objedinjenim revizorskim izvješćima Središnja harmonizacijska jedinica će u siječnju 2014. izvijestiti Vijeće za unutarnju financijsku kontrolu u javnom sektoru.

Stjecanje međunarodnog certifikata CGAP-a (Certified Government Auditing Professional)

Sukladno Akcijskom planu razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru RH za razdoblje 2012.-2013. Središnja harmonizacijska jedinica i HIIR organiziraju 9.-10. siječnja 2014. radionicu za pripremu za polaganje ispita za stjecanje međunarodnog certifikata CGAP-a (Certified Government Auditing Professional). Za radionicu se prijavilo šest ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru koji će u 2014. polagati ispit za stjecanje međunarodnog certifikata CGAP.

Predavač će biti konzultant Jean-Pierre Garitte, koji je održao više seminara za CIA-u u organizaciji HIIR-a i u regiji, kao i seminare za kandidate za polaganje za CGAP. Prema informacijama koje imamo, kandidati koji su pohađali ove seminare ostvarili su dobre rezultate. Pristup rada Jean-Pierre Garitte kod izvođenja radionica za polaganje ispita CGAP bazira se na praktičnoj primjeni standarda i metodologije rada tako da se očekuje vrlo interaktivna i praktična radionica.

Izrada strateških i godišnjih planova unutarnje revizije

Sukladno članku 28. Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru voditelj jedinice za unutarnju reviziju izrađuje strateški i godišnji plan unutarnje revizije.

Navedeni planovi se izrađuju na temelju procjene rizika, a donosi ih čelnik korisnika proračuna. Isti članak definira da se strateški plan donosi do konca tekuće godine za sljedeće trogodišnje razdoblje, a godišnji plan do konca tekuće godine za sljedeću godinu.

Uz navedeno, voditelj jedinice za unutarnju reviziju je obvezan uz odobrenje čelnika korisnika proračuna **strateški i godišnji plan unutarnje revizije dostaviti Središnjoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija do 31. siječnja.**

Prilikom izrade planova nužno je korištenje važeće metodologije strateškog planiranja (Priručnik za unutarnje revizore, verzija 4.0, Dodatak 5.) kao i primjereno dokumentiranje revizorske dokumentacije korištene za izradu planova.

Za izradu strateškog i godišnjeg plana unutarnje revizije važna je suradnja upravljačke strukture i unutarnje revizije. Dopisom od 26. studenoga 2013. godine ministar financija ukazao je čelnicima institucija na potrebu navedene suradnje.

Strateški plan unutarnje revizije treba biti konzistentan s ciljevima sadržanima u strateškom planu poslovanja korisnika proračuna državne razine, odnosno u srednjoročnom (dugoročnom) planu razvoja korisnika proračuna lokalne razine.

Upravo zbog navedenoga, u fazi izrade planova rada unutarnje revizije izuzetno je važna sveobuhvatna i objektivna procjena rizika, a s tim u vezi i suradnja upravljačke strukture i unutarnje revizije kako bi se adekvatnom procjenom rizika utvrdila područja koja su od prioritarnog interesa za uvrštavanje u strateški i godišnji plan unutarnje revizije.

Izrada Godišnjeg izvješća o obavljenim revizijama i aktivnostima unutarnje revizije

Sukladno članku 30. i 31. Zakona o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru voditelj jedinice za unutarnju reviziju odnosno unutarnji revizor, dužan je pripremiti godišnje izvješće o obavljenim revizijama i aktivnostima unutarnje revizije.

Voditelj jedinice za unutarnju reviziju je obavezan uz odobrenje čelnika korisnika proračuna Središnjoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva financija **dostaviti godišnje izvješće unutarnje revizije za prethodnu godinu do 31. siječnja.**

Detaljnije upute naći ćete u Okružnici za izradu i dostavu godišnjih izvješća o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske za 2013. koja je objavljena na:

<http://www.mfin.hr/hr/shj-novosti-1-2>

Iako smo i prošle godine o ovome pisali nije na odmet ponoviti da je u II. dijelu GI-UR-a „Poseban dio“ gdje se navode nazivi obavljenih revizija u izvještajnom razdoblju i dane preporuke za unaprijeđenje potrebno, gdje je to moguće, obavljene revizije povezati s područjima iz Upitnika o fiskalnoj odgovornosti (planiranje proračuna/financijskog plana, izvršavanje proračuna/financijskog plana, javna nabava, računovodstvo, izvještavanje), a preporuke sažeti.

Također je potrebno iznijeti glavne zaključke o funkcioniranju sustava unutarnjih financijskih kontrola, koji ujedno predstavljaju Mišljenje unutarnje revizije o funkcioniranju sustava unutarnjih financijskih kontrola što je sastavni dio Izjave o fiskalnoj odgovornosti.

1.3. Izobrazba za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru

Održani ispiti

Središnja harmonizacijska jedinica je sukladno Naputku o provođenju stručne izobrazbe i polaganju ispita za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru (KLASA: 043-01/10-01/208, URBROJ: 513-10/10-1 od 31. svibnja 2010.) u sklopu Programa stručne izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru organizirala i provela:

- usmeni ispit za kandidate koji su završili teoretski i praktični dio izobrazbe
- 25. listopada 2013. (6 kandidata)
- pismeni ispit za kandidate iz 23. grupe koji su završili teoretski dio izobrazbe
- 14. studenoga 2013. (17 kandidata)

Izobrazba u tijeku

U tijeku je teoretska izobrazba u sklopu Programa stručne izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru, za 24. grupu (16 kandidata).

Novi ciklus izobrazbe

Novi ciklus izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru, za 25. grupu kandidata početak će biti 26. svibnja 2014. Prijave se primaju do 9. svibnja 2014.

Usmeni ispit za stjecanje zvanja ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru - nedostaci dostavljene dokumentacije

Sukladno članku 25. Naputka o provođenju stručne izobrazbe i polaganju ispita za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru (KLASA: 043-01/10-01/2008, URBROJ: 513-10/10-1) od 31. svibnja 2010., nakon završetka praktične izobrazbe odnosno provedene dvije unutarnje revizije pod stručnim vodstvom mentora (predviđene Planom mentorstva) kandidat je dužan pristupiti usmenom ispitu kojeg organizira Središnja harmonizacijska jedinica.

Za polaganje usmenog ispita kandidat je dužan dostaviti Središnjoj harmonizacijskoj jedinici pisanu prijavu putem obrasca Prijava za polaganje usmenog ispita za stjecanje zvanja ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru, terminske planove provođenja praktičnih unutarnjih revizija, potvrdu mentora o uspješno obavljenim unutarnjim revizijama i dva konačna revizijska izvješća (u pisanom i elektroničkom obliku).

Spomenuta Prijava dostupna je na:

<http://www.mfin.hr/hr/osnovna-izobrazba>

U svrhu unapređenja usmenog ispita, Programsko vijeće za stručnu izobrazbu unutarnjih revizora u javnom sektoru je na 10. sjednici održanoj 28. rujna 2011. odlučilo kako kandidati uz konačno revizijsko izvješće trebaju dostaviti i Uvodnu izjavu (obrazac C-200), Istraživanje i procjenjivanje unutarnjih kontrola (obrazac C-300) i Program i rezultate testiranja (obrazac C-400).

Radna dokumentacija omogućava ispitivačima bolji uvid u to kako su polaznici savladali i u praksi primijenili metodologiju rada unutarnje revizije.

Zbog veličine dokumenata uspostavljena je praksa da se dokumentacija dostavlja na CD-u.

Preporuka je da kandidati na CD-u ispišu svoje ime, a foldere nazovu Revizija 1, Revizija 2 i Prijava.

Sva dokumentacija dostavljena u pisanom obliku mora biti potpisana (osim obrasca C-300) dok dokumentacija dostavljena u elektroničkom obliku može biti skenirana, ali i ne mora ukoliko kandidat nema tehničkih mogućnosti za to.

Prilikom pregleda dostavljene dokumentacije, Središnja harmonizacijska jedinica provjerava je li dokumentacija kompletna, ispravno popunjena i potpisana pomoću tablice br. 1 dane u nastavku.

Skrećemo pažnju kako kandidat, mentori, voditelji revizorskog tima i voditelji jedinice unutarnje revizije trebaju voditi računa o tome tko priprema, a tko odobrava pojedini obrazac.

Također, važno je koristiti identične nazive revizija u svim obrazcima.

Tablica br. 1

potpisuje kandidat—red. br. 1

potpisuje voditelj revizorskog tima i/ili voditelj jedinice unutarnje revizije—red. br. 2; 6; 8

potpisuje čelnik revidirane institucije—red. br. 3

potpisuje mentor—red. br. 4; 5; 5.1.; 5.2.; 5.3.

* *nije potreban potpis*

X *dostavljeno*

√ *potpisano*

	NAZIV DOKUMENTA	DOSTAVLJENO	POTPISANO
1.	Prijava za polaganje usmenog ispita	x	√
2.	Dva konačna revizorska izvješća	x	√
3.	Plan djelovanja (obrazac C-600)	x	√
4.	Terminski plan provođenja praktične unutarnje revizije (obrazac 3)	x	√
5.	Potvrda o obavljenim unutarnjim revizijama uz mentorstvo (obrazac 4)	x	√
5.1.	Izveštaj o provedenoj praktičnoj izobrazbi (privitak 4.1.)*	x	
5.2.	Lista kriterija za evaluaciju obavljene unutarnje revizije uz mentorstvo (privitak 4.1.1.)	x	√
5.3.	Lista za ocjenjivanje praktičnog rada kandidata (privitak 4.1.2.)	x	√
6.	Uvodna izjava (obrazac C-200)	x	√
7.	Istraživanje i procjenjivanje unutarnjih kontrola (obrazac C-300)*	x	
8.	Program i rezultati testiranja (obrazac C-400)	x	√

1.4. Kontinuirano stručno usavršavanje ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru

Izborni moduli i radionice

U svrhu kontinuiranog stručnog usavršavanja ovlaštenih unutarnjih revizora u javnom sektoru u razdoblju od listopada do prosinca 2013. održani su sljedeći izborni moduli/radionice:

Rb.	Naziv	Termin održavanja u 2013.	Br. sudionika
	Radionice		
1.	REVIZIJA PROCESA KRETANJA, KONTROLE I EVIDENTIRANJA ULAZNIH RAČUNA	4. listopada	10
2.	REVIZIJA PROVEDBE PROJEKATA I NADZORA NAD PROVEDBOM PROJEKATA U OKVIRU EU FONDOVA	15. studenoga	26
3.	MENTORSTVO	13. prosinca	15
	Izborni modul		
4.	UNUTARNJA REVIZIJA U SUSTAVU FINANCIJSKOG UPRAVLJANJA I RAČUNOVODSTVA	17.-18. listopada	21
		7.-8. studenoga	17
	Ukupno	5 termina	89

Izvješće o kontinuiranom stručnom usavršavanju

Sukladno Naputku o kontinuiranom stručnom usavršavanju unutarnjih revizora u javnom sektoru (KLASA: 131-01/10-01/138, URBROJ: 513-10/10-1 of 16. prosinca 2010.) ovlašteni unutarnji revizori u javnom sektoru dužni su **podnijeti** Središnjoj harmonizacijskoj jedinici **do 15. siječnja 2014. godine** **Izvješće o kontinuiranom stručnom usavršavanju (obrazac IKSU) za 2013. godinu.**

Obrazac IKSU dostupan je na:

<http://www.mfin.hr/hr/kontinuirana-izobrazba>

Izvješće se podnosi elektronskim putem na adresu shj@mfi.hr.

Izvješće **podnose aktivni ovlašteni unutarnji revizori.**

Unutarnji revizori koji su uvjete za dodjelu ovlaštenja stekli u 2013. godini prilikom izvještavanja o svom kontinuiranom stručnom usavršavanju uzimaju u obzir razdoblje i aktivnosti nakon položenog usmenog ispita u sklopu Programa stručne izobrazbe za zvanje ovlaštenoga unutarnjeg revizora u javnom sektoru.

Katalog izobrazbe za 2014.

Katalog izobrazbe za 2014. objavljen je na web stranici:

<http://www.mfin.hr/hr/kontinuirana-izobrazba>

Prijave za pohađanje modula/radionica vršit će se isključivo po pozivu Središnje harmonizacijske jedinice.

Za module/radionice koje su planirane za održavanje u prvoj polovici 2014. poziv za prijavljivanje dostaviti će se voditeljima jedinica za unutarnju reviziju sredinom siječnja 2014.

1.5. Unutarnja revizija u sustavu EU fondova

Revizija horizontalnih funkcija nabave i tehničkih službi programa IPA – komponente I, II, III i IV

Tijekom rujna i listopada obavljena je revizija horizontalnih funkcija nabave i tehničkih službi u 29 institucija koje koriste sredstva iz fondova EU iz programa IPA - komponenta I, II, III i IV.

U studenom su unutarnji revizori u tijelima nadležnim za pojedini operativni program izradili Objedinjena izvješća o reviziji horizontalnih funkcija nabave i tehničkih službi (IPA I, IIIa, IIIb, IIIc i IV), sukladno „Uputi za pripremu provedbe horizontalnih i vertikalnih revizija, obradu podataka i izradu objedinjenoga revizorskog izvješća“ koju je izradila Središnja harmonizacijska jedinica, a na inicijativu revizora koji obavljaju horizontalne revizije EU sredstava. Objedinjena izvješća izrađena su na temelju dostavljenih pojedinačnih revizorskih izvješća iz institucija unutar operativne strukture te su, sukladno Akcijskom planu, dostavljena Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje početkom prosinca ove godine.

Tematske revizije EU fondova u 2014.

S obzirom na važnost osiguranja kvalitetne provedbe ugovorenih projekata iz programa IPA komponente I, unutarnja revizija u institucijama uključenima u sustav upravljanja i provedbu projekata financiranih sredstvima EU u obvezi je obaviti dvije horizontalne revizije EU sredstava u 2014., i to:

- 1. Reviziju praćenja provedbe projekata (travanj-lipanj 2014.)*
- 2. Reviziju procesa uspostave, upravljanja i izvješćivanja o rizicima (rujan-listopad 2014.)*

O navedenim vrstama tematskih revizija koje treba uvrstiti u godišnje planove unutarnje revizije za 2014., Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje obavijestio je relevantne institucije dopisom od 25. studenog 2013.

Horizontalnim revizijama EU sredstava u 2014. po nalogu Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje neće biti obuhvaćene one institucije koje koriste sredstva iz ostalih komponenti programa IPA (II, III i IV). Naime, projekti iz programa IPA komponente III i IV već se provode prema pravilima za strukturne instrumente te dane preporuke u znatnom broju ne bi bile primjenjive zbog novonastalih promjena u organizacijskoj strukturi institucija.

Isto tako, projekti iz IPA komponenta II, vezani uz financijsku perspektivu 2014. - 2020. počinju se provoditi prema pravilima za strukturne instrumente.

U skladu s navedenim, jedinice unutarnje revizije institucija koje koriste sredstva iz programa IPA komponenta II, III i IV, trebaju, sukladno metodologiji planiranja unutarnje revizije, u svojim godišnjim planovima za 2014., prema vlastitoj procjeni rizika planirati obavljanje određenog broja revizija EU sredstava u institucijama korisnicama sredstava iz gore navedenih komponente programa IPA.

1.6. Suradnja na državnoj i lokalnoj razini

Suradnja s Državnim uredom za reviziju

Središnja harmonizacijska jedinica i Državni ured za reviziju (DUR) održali su redoviti kvartalni sastanak 18. prosinca 2013. i tom prilikom razgovaralo se o obavljenoj Reviziji učinkovitosti održavanja nerazvrstanih cesta u jedinicama lokalne samouprave. Reviziju je obavio DUR, a istom je bilo obuhvaćeno 556 jedinica lokalne samouprave (bez županija) koje su odgovorne za održavanje nerazvrstanih cesta. Predmet revizije su bile aktivnosti jedinica lokalne samouprave vezane uz održavanje nerazvrstanih cesta i izvori iz kojih se financira održavanje nerazvrstanih cesta. DUR planira svake godine obavljanje nove (tematske) revizije učinkovitosti na lokalnoj i državnoj razini.

Središnja harmonizacijska jedinica će početkom 2014. državnim revizorima predstaviti rezultate analize financijskog upravljanja i kontrola koja je tijekom 2013. provedena u pet institucija.

Suradnja s Agencijom za reviziju sustava provedbe programa Europske unije

U Agenciji za reviziju sustava provedbe programa Europske unije 25. listopada 2013. je održan sastanak na kojem su prisustvovali unutarnji revizori iz institucija koje provode projekte iz programa EU. Teme sastanka bile su provođenje i zaključci revizije usklađenosti (Compliance Assessment) za četiri operativna programa: promet, okoliš, regionalna konkurentnost i razvoj ljudskih potencijala. Tijekom sastanka istaknuto je da je Agencija za sva četiri operativna programa izdala bezuvjetno mišljenje koje je zajedno sa završnim izvješćem dostavljeno nadležnim Općim upravama Europske komisije (DG Regio i DG Employment). Također se raspravljalo o planovima za 2014., te su razmijenjene informacije o danim nalazima i preporukama.

Suradnja s Državnom riznicom

U Akcijskom planu razvoja sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru RH za razdoblje 2012.-2013. koji je Vlada RH usvojila 2. kolovoza 2012. jedna od planiranih aktivnosti bilo je provođenje analize sustava financijskog upravljanja i kontrola u pilot institucijama.

Pilot institucije za provedbu analize sustava financijskog upravljanja i kontrola bile su: Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, Primorsko-goranska županija, Varaždinska županija, Grad Karlovac.

Analiza financijskog upravljanja i kontrola u pilot institucijama, obuhvatila je sljedeće:

- adekvatnost organizacijske strukture na način da podupire realizaciju ciljeva iz strateških planova i programa utvrđenih proračunom*
- način povezivanja strateških i operativnih planova*
- način utvrđivanja rizika i njihovo povezivanje s ciljevima sadržanim u planskim dokumentima*
- način izrade financijskog plana/proračuna s naglaskom na uključenost rukovoditelja, utvrđivanje potreba i odlučivanje o prioritetima*
- realizaciju financijskog plana/proračuna i odgovornost rukovoditelja u kontroli troškova i prihoda, stvaranju obveza i sl.*
- **sustav izvješćivanja o realizaciji ciljeva i utrošenim proračunskim sredstvima***
- odnos i način suradnje s proračunskim korisnicima u sastavu odnosno s trgovačkim društvima za koje su nadležne, a vezano uz koordinaciju aktivnosti u provedbi financijskog upravljanja i kontrola.*

Tijekom 2013., analizu financijskog upravljanja i kontrola u pilot institucijama operativno su proveli djelatnici Sektora za harmonizaciju unutarnje revizije i financijske kontrole, uz aktivnu uključenost predstavnika izabranih pilot institucija, uključujući voditelja za financijsko upravljanje i kontrole, rukovoditelje ustrojstvenih jedinica (pomoćnike ministara, načelnike sektora, pročelnike upravnih odjela) s kojima je održano više sastanaka.

Slijedom rezultata provedenih analiza, a u svrhu unaprjeđenja sustava izvješćivanja o realizaciji ciljeva i utrošenim proračunskim sredstvima Državnoj riznici predložene su određene aktivnosti kojima bi se korisnicima proračuna: olakšala tehnička priprema planova i izvještaja koje su u obvezi pripremati sukladno Zakonu o proračunu; izbjegli višestruki unosi istih podataka i time smanjio rizik mogućih grešaka; osigurala ujednačenost podataka; ostavilo više vremena za pripremu samog sadržaja i kvalitetnijih podataka i informacija te za analize izvršenja planova i ciljeva.

Ostale aktivnosti koje će biti potrebno poduzeti s razine Ministarstva financija u svrhu daljnjeg razvoja financijskog upravljanja i kontrola kod korisnika proračuna i jačanja odgovornosti za dodijeljena proračunska sredstva obuhvatit će se novim strateškim dokumentom kojim će se definirati daljnji pravci razvoja.

Suradnja s korisnicima proračuna na državnoj i lokalnoj razini

25. studenoga 2013., održan je sastanak djelatnika Središnje harmonizacijske jedinice i unutarnjih revizora iz ustanova u sustavu zdravstva i nadležnih im tijela (ministarstvo, županija). Tema sastanka bila je uspostava unutarnje revizije u ustanovama u zdravstvu sukladno novom Pravilniku o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna. Pojedini korisnici proračuna (županije/grad Zagreb, ustanove u zdravstvu) predstavili su modele ustroja unutarnje revizije koji bi se koristio za njihovu razinu.

Središnja harmonizacijska jedinica podržava inicijativu unutarnjih revizora za organiziranjem periodičnih sastanaka s revizorima u sustavu zdravstva i nadležnim tijelima kako bi se razmjenom iskustva u obavljanju unutarnjih revizija u ustanovama u zdravstvu s vremenom profilirao specijalizirani kadar za obavljanje unutarnjih revizija u sustavu zdravstva.

16. prosinca 2013., održan je sastanak djelatnika Središnje harmonizacijske jedinice i unutarnjih revizora iz ustanova u sustavu znanosti i obrazovanja i nadležnog im ministarstva. Tema sastanka bila je uspostava unutarnje revizije u ustanovama u znanosti i obrazovanju sukladno novom Pravilniku o unutarnjoj reviziji korisnika proračuna. Unutarnji revizori iz sustava znanosti i obrazovanja iskazali su svoja mišljenja, prijedloge u vezi s uspostavljanjem unutarnje revizije u ustanovama koje po novom Pravilniku više nisu u obvezi imati vlastitu jedinicu za unutarnju reviziju.

1.7. Međunarodna suradnja i aktivnosti

Bilateralna suradnja Središnje harmonizacijske jedinice Republike Hrvatske sa Središnjom harmonizacijskom jedinicom Crne Gore

Sukladno Memorandumu o suglasnosti između Ministarstva financija Republike Hrvatske i Ministarstva financija Crne Gore o tehničkoj suradnji u području unutarnje financijske kontrole za razdoblje 2013. – 2014., predstavnice Središnje harmonizacijske jedinice Republike Hrvatske posjetile su 14. i 15. listopada 2013. Središnju harmonizacijsku jedinicu Crne Gore s ciljem daljnjeg prenošenja hrvatskih iskustava u području unutarnjih financijskih kontrola te pružanja podrške daljnjem razvoju navedenog sustava u Crnoj Gori.

Tijekom posjeta Središnjoj harmonizacijskoj jedinici predstavljena su hrvatska iskustva vezano uz uspostavu sustava unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru Republike Hrvatske od samih začetaka pa sve do danas, naglašena je uloga Središnje harmonizacijske jedinice te predstavljena donesena regulativa za razvoj PIFC-a. Također su predstavljena iskustva u uspostavi unutarnje revizije u Republici Hrvatskoj, regulatorni okvir za uspostavu unutarnje revizije, metodologija rada unutarnje revizije i provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije.

Osim za djelatnike Središnje harmonizacijske jedinice Crne Gore, održana je prezentacija i za unutarnje revizore s državne i lokalne razine Crne Gore tijekom koje su predstavljena hrvatska iskustva u revidiranju fondova Europske unije, te iskustva u obavljanju horizontalnih revizija projekata financiranih iz EU fondova.

Suradnja u okviru PEM PAL-a

U razdoblju od 14.-15. studenoga 2013., u Armeniji, Yerevanu, u okviru aktivnosti PEM PALa, održana je radionica radne grupe za osiguranje kvalitete na temu obavljanja periodične provjere kvalitete kao jednoga od dva načina na koji se obavlja unutarnja provjera kvalitete rada unutarnje revizije.

Cilj radionice je bio da se unutarnje revizore iz zemalja koje okuplja PEM PAL upozna s procesom obavljanja periodične provjere kvalitete koja bi se trebala provesti najmanje jednom godišnje, kao i s kvalitetom koja se očekuje da bude primijenjena te da se razmjene najbolje prakse u načinima i alatima koji se koriste u obavljanju navedene aktivnosti.

Naglašene su koristi periodične provjere kvalitete, kao što su prepoznavanje područja unutarnje revizije u kojima su potreba poboljšanja, kao i prepoznavanje potreba za razvojem ili daljnjim usavršavanjem određenih specijalističkih znanja unutarnjih revizora.

Osim koristi navedene su i teškoće odnosno u pojedinim slučajevima nemogućnosti obavljanja periodične provjere kvalitete, najčešće uslijed nedostatnog kapaciteta unutarnje revizije odnosno nemogućnosti objektivnog pristupa provjeri kvalitete. Iako Međunarodni standardi za stručnu provedbu unutarnje revizije predviđaju da, osim unutarnjih revizora, periodičnu provjeru mogu obaviti i osobe unutar organizacije, pod uvjetom da su iste dobro upoznate s Međunarodnim standardima za stručnu provedbu unutarnje revizije kao i najboljim praksama koje se koriste, svi sudionici su istakli da je teško zadovoljiti navedene uvjete te da je aktivnost periodične provjere kvalitete isključivo na unutarnjim revizorima, odnosno voditelju jedinice za unutarnju reviziju.

Na održanoj radionici naglasak je bio na analizi i raspravi o alatima koji se koriste tijekom obavljanja periodične provjere kvalitete. Najviše pozornosti se posvetilo analizi i razradi pitanja koja su sadržana u Upitniku za obavljanje povremene provjere kvalitete kojim se provjera kvalitete obavlja i vrednuje u odnosu na svaki pojedini Međunarodni standard za stručnu provedbu unutarnje revizije, s naglaskom da svaka zemlja mora u obzir uzeti i nacionalnu regulativu koja uređuje područje unutarnje revizije.

1.7.1. Projekti

IPA 2010 projekt „Jačanje stručnosti unutarnjih revizora u javnom sektoru Republike Hrvatske u obavljanju revizija u području Kohezijskog i strukturnih fondova u skladu s najboljim praksama EU“

Dana 17. prosinca 2013. održan je sastanak odbora za odabir ponuda vezano uz twinning light projekt IPA 2010 „Jačanje stručnosti unutarnjih revizora u javnom sektoru Republike Hrvatske u obavljanju revizija u području Kohezijskog i strukturnih fondova u skladu s najboljim praksama EU“. Planirani početak provedbe projekta je ožujak / travanj 2014.

1.7.2. Konferencije, seminari, sastanci

9. seminar unutarnjih revizora u javnom sektoru „Metodološki aspekti unutarnje revizije“

Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija tradicionalno je organizirala Godišnji seminar unutarnjih revizora u javnom sektoru. Deveti po redu seminar održan je ove godine pod nazivom „Metodološki aspekti unutarnje revizije“. Seminar je održan 2. prosinca 2013. godine u Ministarstvu gospodarstva. Istom je prisustvovalo 254 sudionika.

Seminar je tematski bio je usmjeren na metodološke aspekte unutarnje revizije, s posebnim osvrtom na strateško planiranje, planiranje pojedinačnih revizija, korištenje financijskih i nefinancijskih podataka za potrebe planiranja, uzorkovanja i potkrepljivanja rezultata rada unutarnje revizije. Dio vremena bio je posvećen problematici izvještavanja rukovodstva o radu unutarnje revizije te suradnji i koordinaciji rukovodstva i unutarnje revizije. Predstavljeno je iskustvo Nizozemske u području strateškog planiranja unutarnje revizije kada je obuhvaćeno više organizacijskih cjelina. Također, predstavljeni su rezultati prve vanjske procjene kvalitete rada unutarnje revizije obavljene sukladno Međunarodnim standardima za stručnu provedbu unutarnje revizije.

Prezentacije sa seminara dostupne su na:

<http://www.mfin.hr/hr/9-godisnji-seminar>

51 unutarnji revizor na svečanom dijelu seminara primio je stručna ovlaštenja za zvanje „ovlašteni unutarnji revizor za javni sektor“.

Suradnja s Nacionalnom akademijom za financije i ekonomiju Kraljevine Nizozemske

U suradnji Središnje harmonizacijske jedinice i nizozemskih stručnjaka, 30. listopada 2013. u Ministarstvu uprave održana je radionica vezano uz povezivanje strateškog planiranja s proračunom kojoj su prisustvovala 23 predstavnika ministarstava.

Obzirom da se od rukovoditelja u javnom sektoru zahtijeva povećanje kvalitete upravljanja i to u smislu sve veće brige i predanosti ostvarivanju postavljenih ciljeva, efikasnoj uporabi resursa, povećanju kvalitete usluga, većoj odgovornosti za rezultate to dovodi do posebno naglašene uloge i značenja planiranja, organiziranja i kontrole na svim razinama u organizaciji.

U skladu sa tom promjenom unutarnja revizija isto treba mijenjati pristup svom poslu - iz tradicionalnog pristupa revidiranju u novi proaktivni pristup revidiranju orijentiran procjeni mogućnosti ostvarivanja postavljenih ciljeva i primjerenosti organizacijskih rješenja koja bi trebala osigurati njihovo ostvarivanje, uključujući planove, programe, politike i postupke kako bi što objektivnije mogla ocijeniti planiranje na razini organizacije i pojedinih ustrojstvenih jedinica i onda informirati rukovodstvo o odstupanjima od planiranih ciljeva te istodobno davati preporuke i savjete u svezi s mogućim korektivnim akcijama kojima bi se uočena odstupanja uklonila.

Suradnja sa SIGMA-om

Tijekom listopada SIGMA-e je angažirala konzultanta, g. Jean-Pierre Garitte, da savjetima pomogne Središnjoj harmonizacijskoj jedinici, u doradi metodologije za provjeru kvalitete aktivnosti unutarnje revizije i testiranju radne dokumentacije vezano uz provjeru kvalitete aktivnosti unutarnje revizije. Koristeći rezultate prvih obavljenih provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod četiri korisnika proračuna koji su u 2013. odabrani kao pilot institucije, metodologija za provjeru kvalitete aktivnosti unutarnje revizije je dodatno unaprijeđena za potrebe obavljanja provjera kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna koji će se utvrditi Godišnjim planom za obavljanje povremene provjere kvalitete aktivnosti unutarnje revizije kod korisnika proračuna u 2014.

Sastanak Sektorskog nadzornog odbora za praćenje I komponente programa IPA (IPA TAIB)

Za potrebe redovitog sastanka Sektorskog nadzornog odbora za praćenje I komponente programa IPA (IPA TAIB) koji se održao 4. prosinca 2013., izrađeno je izvješće za razdoblje 1. siječnja 2013. – 8. studenoga 2013. kojim je dat pregled aktivnosti vezano uz provođenje revizija EU fondova te su predstavljeni ključni nalazi iz horizontalne Revizije horizontalnih funkcija financija i računovodstva i upravljanja ljudskim potencijalima (IPA I).

Predstavnici Europske komisije ukazuju na važnost dobre procjene rizika kod utvrđivanja prioritetnih unutarnjih revizija. Izvješćivanje o rezultatima revizije mora biti konkretno, ograničeno na činjenične i kvantitativne elemente koje će rukovodstvo bolje razumjeti i podržati. Preporuke moraju biti dovoljno jasne i konkretne da bi zrcalile kriterije, stanje, uzroke i posljedice.

Unutarnja revizija se treba koncentrirati i na mjerenje učinkovitog utjecaja danih preporuka na poslovanje.

Predstavnici Europske komisije ukazuju na važnost praćenja održivosti projekata i ostvarivanja ciljeva projekata i s tim u vezi izgradnje snažnih mehanizama kontrole kako ne bismo morali vraćati sredstva u europski proračun.

2. KUTAK UNUTARNJIH REVIZORA

Autor teksta: Valentina Baković Dagelić, viši unutarnji revizor, Ministarstvo financija

Provođenje unutarnje revizije velikog sustava - Porezna uprava - izazovi i ograničenja

Temelji poreznog sustava odnosno procesa unutar Porezne uprave su regulirani s tri glavna zakona: Općim poreznim zakonom (Narodne novine br. 147/08, 73/13), Zakonom o Poreznoj upravi (Narodne novine br. 25/12) te Zakonom o općem upravnom postupku (Narodne novine br. 47/09).

Porezna uprava je sastavni dio Ministarstva financija koji zapošljava oko 4300 djelatnika, te je uređena na način da ima Središnji ured, 21 Područni ured i 125 ispostava. Nositelj procesa je Središnji ured, dok se procesi odvijaju u većini na razinama područnih ureda odnosno ispostava.

U provođenju revizija poreznog ustava, revizori nailaze na određena ograničenja. Prije svega radi se o kompleksnom sustavu koji ima preko 70 procesa, a koji se zbog posebnosti (zakonska regulativa) često mijenjaju. Stoga bi i revizor trebao biti specijaliziran za određena područja u poreznom sustavu kako bi se kvalitetno obavila revizija. Revidirani subjekt je zbog velikog obima posla opterećen te revizori moraju voditi računa o tome da mu ne oduzimaju previše vremena u fazi preliminarnog istraživanja odnosno da početne i završne sastanke odrade u što kraćem vremenu iznoseći samo najvažnije utvrđene činjenice.

Revidirani subjekt od unutarnjeg revizora inzistira na detaljno opisanim nalazima u izvješću te revizori moraju navoditi potpune i točne podatke npr. o poreznom obvezniku (naziv, OIB) a što ponekad stvara sliku da su izvješća više inspektorska nego revizorska iako nalazi sadrže sve kriterije priopćavanja. Iz gore navedenog proizlazi da revizorska izvješća nerijetko sadržavaju i preko 60 stranica što se ne uklapa u okvire Metodologije rada unutarnjih revizora.

Testiranje sustava unutarnjih kontrola se provodi najčešće na razinama područnih ureda i ispostava. Obzirom da su isti dislocirani po cijeloj državi, unutarnji revizori trebali bi voditi računa da se u svaku reviziju uključe minimalno dva područna ureda ili dvije ispostave kako bi se dobila što objektivnija slika. Prilikom odabira testnog uzorka u fazi testiranja sustava unutarnjih kontrola nastoji se obuhvatiti različite područne urede/ispostave te isto zahtjeva više vremena s obzirom na obilazak područnih ureda ili ispostava, nego kada se testiranje odrađuje u uredu.

Populacija odnosno testni uzorak (porezni obveznici) je velik te sadrži i veliku količinu testne dokumentacije. Ukoliko se npr. radi o provođenju revizije poreznog nadzora, testna dokumentacija po jednom poreznom obvezniku (testni uzorak se uglavnom kreće od 60-80 poreznih obveznika) može sadržavati sljedeće akte: nalog za pokretanje nadzora, zapisnik, prigovor, dopunski zapisnik, poziv, optužni prijedlog, podnošenje prijave nadležnom državnom odvjetništvu, traženje pomoći, vezani nadzor, rješenje, žalba, drugostupanjsko rješenje, nalog za knjiženje, evidencija u Informacijskom sustavu Porezne uprave.

Svaki akt ima svoje elemente koje revizor treba detaljno provjeriti od klasifikacijske oznake do pečata i potpisa čelnika ustrojstvene jedinice te odvojiti bitno od nebitnoga. Upravo zbog velikog obima posla Porezne uprave, najčešći problemi koji se utvrđuju prilikom obavljanja unutarnje revizije su neujednačenost u postupanju, odnosno da područni ured/ispostava obzirom na prepreke na koje svakodnevno nailazi postupa neusuglašeno s određenim procedurama/radnim postupcima koji su doneseni od strane Središnjeg ureda. Tada se preporuke koje su vezane uz ujednačavanje rada područnih ureda i ispostava Porezne uprave većinom odnose na različite zahvate u aplikaciji odnosno Informacijskom sustavu Porezne uprave od signalizacije rokova dospjeća do aplikativnog izdavanja rješenja (provođenja upravnog postupka). Takve preporuke se smatraju korisnima jer se greške kojima je uzrok ljudski faktor minimiziraju, a nekim poslovima se skraćuje vrijeme obavljanja.

Kako Porezna uprava vrši utvrđivanje i naplatu prihoda proračuna svaka greška koju referent u Poreznoj upravi napravi može imati negativan efekt na proračun. To se prvenstveno odnosi na evidentiranje odnosno knjiženje u Informacijskom sustavu Porezne uprave čime se može dovesti poreznog obveznika u nepovoljan položaj ili utvrditi manje poreza, a time manje prihoda u proračunu. Unutarnji revizori u provođenju revizija poreznog sustava moraju dobro razlučiti kada se radi o sumnjama na nepravilnost, a kada o nedostatku, budući da se i najmanja greška nekad može tretirati kao i sumnja na nepravilnost/prijevaru.

Kako bi unutarnji revizor kvalitetno provodio reviziju Porezne uprave, prije svega treba poznavati porezni sustav, njeno unutarnje ustrojstvo, kompleksnost sustava te Informacijski sustav Porezne uprave.

Zbog kontinuiranih promjena u Poreznoj upravi, unutarnji revizor treba se educirati i svakodnevno proučavati novine iz poreznog sustava te pohađati različite stručne radionice iz računovodstva i poreza.

Autor teksta: Ivan Kurjan, koordinator, Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija

Odnos unutarnje revizije (unutarnjih revizora) i financijskog upravljanja i kontrola (čelnika i rukovodstva)

Definicija unutarnje revizije – Međunarodni standardi prema IIA (MOPD 2011.)

Unutarnja revizija je neovisno i objektivno jamstvo i savjetodavna aktivnost rukovođena filozofijom dodane vrijednosti s namjerom poboljšanja poslovanja organizacije. Ona pomaže organizaciji u ispunjavanju njezinih ciljeva uvodeći sustavan i discipliniran pristup procjenjivanju i poboljšanju djelotvornosti upravljanja rizicima, kontrole i korporativnog upravljanja.

Očito je da se ostvarivanje ove uloge i odgovornosti postiže i kroz poslove davanja stručnog mišljenja i kroz savjetodavni rad. U ovom su trenutku procesi upravljanja u Republici Hrvatskoj u fazi razvoja, što je slučaj i s upravljanjem rizicima. Prema tome, unutarnja revizija treba biti uključena u pomaganje osobama odgovornima za gospodarenje i upravljanje rizicima, odnosno čelnicima i najvišim rukovoditeljima, s ciljem unapređivanja gospodarenja i upravljanja rizicima.

Unutarnja revizija razmatra i ocjenjuje postojeće sustave unutarnje kontrole i daje stručno mišljenje s obzirom na adekvatnost, primjenu i djelotvornost kontrola. Unutarnja revizija mora biti objektivna, a pretpostavka za to je da je neovisna u odnosu na aktivnosti koje pregledava.

Da bi unutarnja revizija bila od najveće moguće koristi (dodala najveću moguću vrijednost) instituciji, ona ne daje samo stručno mišljenje o uspostavljenim unutarnjim kontrolama, nego daje i savjete i preporuke o načinima na koje se unutarnje kontrole mogu unaprijediti. Na takav način unutarnja revizija nastoji pomoći osobama u organizaciji koje su odgovorne za oblikovanje i provedbu kontrola kako bi iste mogle obnašati takvu odgovornost na najbolji način.

Dakle, stručno mišljenje poglavito je usmjereno na čelnika organizacije, dok su savjeti i preporuke namijenjeni odgovornim linijskim rukovoditeljima.

Unaprjeđivanje sustava unutarnjih kontrola u instituciji postiže se na tri načina:

1. **kroz inicijative voditelja za financijsko upravljanje i kontrole** koji unutar institucije jačaju svijest o potrebi i obvezi upravljanja rizicima od strane linijskog rukovodstva i kontinuiranog poboljšavanja unutarnjih kontrola,
2. **kroz unutarnju reviziju i provedbu preporuka**
3. **kroz zajedničku suradnju rukovoditelja i voditelja za financijsko upravljanje i kontrole i unutarnje revizije** u cilju oblikovanja djelotvornijih kontrolnih mehanizama.

Imajte na umu sljedeće:

Načela dobrih odnosa

Voditelji jedinica za unutarnju reviziju trebaju koordinirati planove i aktivnosti unutarnje revizije zajedno s linijskim rukovoditeljima, drugim unutarnjim revizorima te vanjskom revizijom, kako bi se osiguralo postizanje najdjelotvornijeg revizijskog obuhvata.

Odnos s rukovodstvom

Unutarnja revizija pruža usluge rukovodstvu. Strateško planiranje i obavljanje poslova unutarnje revizije trebaju biti usmjereni na maksimalno povećanje dodane vrijednosti za rukovodstvo i instituciju.

Odnosi suradnje s linijskim rukovoditeljima unapređuju sposobnost unutarnje revizije u smislu djelotvornog ostvarivanja ciljeva institucije.

Planiranje

Voditelj jedinice za unutarnju reviziju treba uspostaviti planove temeljene na procjeni rizika radi utvrđivanja prioriteta aktivnosti unutarnje revizije, koji su dosljedni ciljevima institucije.

Plan aktivnosti unutarnje revizije treba se temeljiti na procjeni rizika, koja se obavlja najmanje jednom godišnje. U ovom procesu treba uzeti u obzir i ulazne parametre koje daje čelnik i više rukovodstvo.

Poslovi revizije trebaju se što je moguće više planirati u suradnji s rukovodstvom, osobito s obzirom na vremensko određivanje revizijskih poslova.

Priopćavanje i odobrenje

Voditelj jedinice za unutarnju reviziju treba o planovima aktivnosti unutarnje revizije i zahtjevima za resursima, uključujući značajne naknadne promjene, izvijestiti čelnika i više rukovodstvo radi njihovog odobrenja.

Izvršenje

Za vrednovanje kontrola potrebni su odgovarajući kriteriji. Unutarnji revizori moraju utvrditi mjeru do koje je uprava utvrdila odgovarajuće kriterije za odlučivanje jesu li neki zadaci i ciljevi postignuti. Ako su kriteriji adekvatni, unutarnji revizori moraju iskoristiti takve kriterije u svojim procjenama, ako su neadekvatni, unutarnji revizori moraju u suradnji s upravom razviti odgovarajuće kriterije za vrednovanje.

I rukovodstvo i unutarnji revizori zainteresirani su za istu stvar – a to je da njihova institucija ostvaruje svoje ciljeve na najekonomičniji, najučinkovitiji i najdjelotvorniji način. Takvo što postiže se djelotvornim upravljanjem rizicima. Djelotvorno upravljanje rizicima uključuje to da rukovoditelji uspostave i provedu okvir unutarnjih kontrola u sustavima, procesima i aktivnostima kojima se takvi ciljevi ostvaruju. Većina rizika ima svoju financijsku dimenziju (odnosno učinak rizika), bilo da je riječ o strateškim ili operativnim rizicima.

Rukovodstvo je odgovorno prema čelniku institucije za prikladno obnašanje svojih odgovornosti.

*U tom pogledu, **unutarnja revizija ima dvije glavne odgovornosti:***

- 1. **Davanje stručnog mišljenja čelniku** o tome koliko je rukovodstvo dobro obnašalo svoju odgovornost (kako je prethodno istaknuto)*
- 2. **Davanje savjeta i pružanje pomoći rukovoditeljima** o tome kako mogu povećati djelotvornost upravljanja rizicima (unutarnja kontrola) – što se može napraviti ili kroz obavljanje unutarnje revizije usmjerene na davanje stručnog mišljenja preporuka za poboljšanje unutarnjih kontrola tamo gdje je to prikladno ili u okviru zasebnog savjetodavnog/konzalting zadatka*

*I unutarnji revizori i voditelji za financijsko upravljanje i kontrole i linijski rukovoditelji nastoje povećati kvalitetu unutarnje kontrole u javnom sektoru. I jedni i drugi imaju svoju ulogu, a njihove se uloge međusobno podupiru te trebaju biti međusobno dosljedne i kooperativne. **Neovisnost i objektivnost** od presudne su važnosti kako bi stručno mišljenje revizije bilo pouzdano – što znači da ne smiju postojati sukobi interesa pri stjecanju takvog mišljenja i da se mišljenje revizora treba temeljiti isključivo na dokazima. **To niti sprječava niti smije sprječavati suradničke i sudioničke radne odnose između unutarnje revizije i rukovodstva.** Upravo suprotno, dobri odnosi koji se temelje na uzajamnom poštovanju i povjerenju dodatno će unaprijediti proces i kvalitetu unutarnje kontrole.*

Autor teksta: mr. sc. Ljerka Crnković, koordinator, Središnja harmonizacijska jedinica Ministarstva financija

Unutarnja revizija u Armeniji

Sustav upravljanja i kontrola u javnom sektoru u Armeniji čine tri elementa: Središnja harmonizacijska jedinica (dalje u tekstu: SHJ), odgovorna za implementaciju sustava unutarnjih kontrola u javnom sektoru u skladu s međunarodnim standardima, unutarnja revizija i financijsko upravljanje i kontrole s naglaskom na upravljačku odgovornost. Strategija sustava upravljanja i kontrola u javnom sektoru donijeta je 2010. SHJ je također osnovana 2010., a restrukturirana je ove godine.

Ulogu SHJ ima Sektor za metodologiju financijskog upravljanja i kontrola i javnu nabavu. SHJ ima četiri odjela, dva za razvoj politika i dva za izvješćivanje. U SHJ su sistematizirana 24 radna mjesta, od čega je do sada pola popunjeno. SHJ surađuje s riznicom, proračunskim računovodstvom, financijskom inspekcijom i proračunskim informatičkim sustavom.

Koncem 2010. donijet je Zakon o unutarnjoj reviziji. Prema Zakonu o unutarnjoj reviziji unutarnju reviziju trebaju organizirati institucije na državnoj i lokalnoj razini te trgovačka društva na državnoj ili lokalnoj razini s više od 50% javnog vlasništva. Početkom ove godine osnovano je 97 jedinica za unutarnju reviziju, 52 na državnoj razini i 45 na lokalnoj razini. Neke jedinice za unutarnju reviziju na lokalnoj razini još nisu ekipirane, dok je u nekim jedinicama na državnoj razini zaposleno i po devet djelatnika. Oko 200 unutarnjih revizora koji su radili kao unutarnji revizori prije uvođenja sustava upravljanja i kontrola u javnom sektoru prošli su određenu obuku i smatraju se certificiranim unutarnjim revizorima. Međutim, oni moraju u roku od tri godine položiti ispit za unutarnjeg revizora kojeg organizira Centar za izobrazbu specijalista za upravljanje u javnim financijama. Izobrazba je u tijeku. Revizija se obavlja prema Priručniku za unutarnju reviziju koji je donijela SHJ i prema Međunarodnim revizijskim standardima. U Armeniji su u svim ministarstvima organizirani revizorski odbori.

Za obavljanje unutarnje revizije u Armeniji se koristi jedinstveni informatički program za čije je održavanje nadležno Ministarstvo financija. Jedinica za unutarnju reviziju mora poslati obavijest o osnivanju i o broju djelatnika Ministarstvu financija, kako bi ju Ministarstvo financija moglo registrirati u informatički sustav. Isto tako jedinice koje se restrukturiraju moraju obavijestiti Ministarstvo o nastalim promjenama.

Svaki unutarnji revizor dobiva šifru koja mu omogućuje logiranje u sustav. Različite šifre se dodjeljuju različitim funkcijama, jer različite šifre omogućuju različiti pristup informatičkom programu. Šifre se razlikuju za voditelje jedinica za unutarnju reviziju, za voditelja revizorskog tima te za revizora. Voditelj institucije ima također pristup određenim dijelovima programa. SHJ ima svoju šifru i omogućen joj je pristup određenim podacima iz programa.

Ministarstvo financija Armenije ima vlastiti Centar za izobrazbu specijalista za upravljanje u javnim financijama (dalje u tekstu: Centar). Centar je 2002. godine osnovala Vlada Republike Armenije uz pomoć riznice Sjedinjenih Američkih Država. Za funkcioniranje Centra odgovorno je Ministarstvo financija. U početku se Centar financirao najvećim dijelom iz sredstava riznice Sjedinjenih Američkih Država, državnog proračuna i Svjetske banke, a sada se najvećim dijelom financira iz državnog proračuna (75,5%) uz manju potporu Svjetske banke i ostalih izvora. U sastavu Centra su treneri, tim informatičkih stručnjaka, uprava, financije i logistika.

S održavanjem izobrazbi se započelo u 2013. godini. Centar je također započeo s provođenjem izobrazbe i polaganja ispita putem računala (distance learning course).

Radionice obično traju od jedan do deset dana ili tri do šezdeset sati. Osim planiranih radionica, održavaju se i radionice na zahtjev. Teme planiranih radionica su sljedeće: programsko budžetiranje, priprema proračuna, izvršenje proračuna, upravljanje projektnim ciklusom, proračun kapitalnih investicija, oporezivanje, javna nabava, računovodstveni standardi za javni sektor, unutarnje revizija javnog sektora, proračunska klasifikacija, osnove zakonodavstva, izobrazba za glavnog računovođu u javnom sektoru, izobrazba za unutarnjeg revizora, izobrazba za specijalista za javnu nabavu te izobrazba za rad na računalu. Predviđeno je da će se putem Centra obrazovati oko 7000 djelatnika u javnom sektoru.

Radionice održavaju treneri koju su na tu funkciju imenovani na temelju iskustva, te osobe koje su završile izobrazbu za trenere. Također se kao predavači pozivaju vodeći specijalisti koji rade na programima reforme sustava. Predviđeno je da se krajem 2014. na fakultetu uvedu kolegiji o unutarnjoj reviziji. Također se planira i uvođenje kompletne izobrazbe o upravljanju javnim financijama na fakultetu.

Iako je u Armeniji donijeta strategija sustava upravljanja i kontrola u javnom sektoru, zakonska regulativa za unutarnju reviziju te su uspostavljene jedinice za unutarnju reviziju, sustav se i dalje razvija. Planira se da će SIGMA napraviti procjenu sustava, kako bi se vidjeli nedostaci koje će biti potrebno otkloniti u narednom razdoblju. SHJ u Armeniji za svoj razvoj koristi i pomoć međunarodnih projekata, a u okviru jednog od takvih projekata organizira se i studijski posjet Zagrebu, kada će kolege iz Armenije ugostiti naša SHJ, 13. i 14. siječnja 2014.

3. JESTE LI ZNALI?

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije u Republici Hrvatskoj

U Narodnim novinama br. 143/13 od 2. prosinca 2013. objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje strukturnih instrumenata Europske unije u Republici Hrvatskoj.

Najveća promjena koju donosi ovaj Zakon, odnosi se na pravilnike o postupanju tijela u sustavu koji ovim izmjenama i dopunama postaju smjernice, osim Pravilnika o prihvatljivosti izdataka koji će zadržati pravnu snagu pravilnika te će biti objavljen u Narodnim novinama u roku 30 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona. Također, donošenje Pravilnika o prihvatljivosti izdataka prelazi iz nadležnosti Tijela za ovjeravanje u nadležnost Koordinacijskog tijela.

Zbog specifičnosti korištenja sredstava iz prioritetne osi Tehničke pomoći, uvedena je iznimka u smislu pozicije planiranja sredstava u državnom proračunu Republike Hrvatske za projekte u prioritetnoj osi Tehničke pomoći. S ciljem izbjegavanja dvostrukog planiranja, izmjenama Zakona utvrđeno je da za projekte u prioritetnoj osi Tehničke pomoći svako tijelo sustava planira svoje izdatke. Izmjenom i dopunom odredbe ne mijenja se uloga Posredničkog tijela razine 1 u dijelu upravljanja alokacijama, a tako ni onog dijela alokacija koji se tiče prioritetne osi Tehničke pomoći.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj nabavi

U Narodnim novinama br. 143/13 od 2. prosinca 2013. objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnoj nabavi.

Primjena Zakona o javnoj nabavi za predmete nabave čija je procijenjena vrijednost veća od 70.000,00 bez PDV-a se pokazala neracionalnom i u ekonomskom smislu upitnom zbog administrativnih troškova i troškova provođenja tih postupaka u odnosu na koristi koji se postižu takvom primjenom.

Najznačajnija izmjena odnosi se na povećanje praga bagatelne nabave na 200.000,00 kuna za nabavu roba i usluga i 500.000,00 kuna za nabavu radova.

Naručitelji su dužni za bagatelnu nabavu izraditi interni akt. U časopisu Riznica 12/2013. dat je primjer jednog takvoga internog akta naručitelja o provedbi postupka javne nabave tzv. „bagatelne vrijednosti“. Prikazan je jedan od mogućih pristupa kao i najosnovniji elementi koje bi takav akt trebao sadržavati.

Početak rada Registra državne imovine

Početak nove proračunske godine 1.1.2014., obilježava početak rada registra državne imovine, uveden sukladno Zakonu o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 94/13).

Registar državne imovine je središnji registar državne imovine (u daljnjem tekstu: Središnji registar) u skladu sa smjernicama iz Strategije upravljanja i raspolaganja imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske 2013. – 2017. koji objedinjuje sve pojavne oblike imovine u vlasništvu Republike Hrvatske.

Sva državna tijela, trgovačka društva i pravne osobe s javnim ovlastima, a koja na bilo koji način upravljaju i raspolazu imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske te ustanove kojima je jedan od osnivača Republika Hrvatska ili Vlada Republike Hrvatske imaju obvezu dostaviti u Središnji registar sve podatke vezane uz promjene u vlasništvu i drugim stvarnim pravima, kao i vlasničkim pravima na dionicama i poslovnim udjelima, bez odgode, a najkasnije u roku od 15 dana od izvršene promjene.

Središnji registar pune i ažuriraju sami obveznici pa svi obveznici Registra, imenuju jednu ili više osoba ovlaštenih za pristup i rad na informacijskom sustavu središnjeg registra.

Jedinstveni registar državne imovine nikada do sada nije bio u potpunosti funkcionalno uspostavljen i javno objavljen. U ovom trenutku postoji nekoliko vrsta registara koji obuhvaćaju određene oblike imovine u vlasništvu Republike Hrvatske: Središnji registar imovine u vlasništvu Republike Hrvatske (u izradi), Registar koncesija, Registar poljoprivrednog zemljišta, Registar kulturne baštine i slično.

Za uspješno upravljanje imovinom osobito su značajni cjeloviti i ažurni podaci o svim oblicima imovine i s njom povezanih prihoda i troškova.

Ciljevi koji se žele postići uspostavom Središnjeg registra imovine u vlasništvu Republike Hrvatske su:

- uvid u opseg i strukturu imovine u vlasništvu republike Hrvatske,*
- nadzor nad stanjem imovine u vlasništvu Republike Hrvatske,*
- uspostava mehanizama kvalitetnijeg i bržeg donošenja odluka o upravljanju imovinom,*
- praćenje koristi i učinaka upravljanja imovinom.*

4. NAJAVLJUJEMO

- *Izvešće o radu Programskog vijeća za stručnu izobrazbu unutarnjih revizora u javnom sektoru za 2013.*

5. ZAVRŠNE NAPOMENE

Rubrika „Kutak unutarnjih revizora“ predviđena je za objavu tekstovnih uradaka unutarnjih revizora.

Objavljivanje članaka je vrsta kontinuiranog stručnog usavršavanja, a angažiranje na kreiranju Biltena uzet će se u obzir kao takvo.

Svoje radove, prijedloge ili komentare možete poslati na adresu elektroničke pošte zeljka.tufegdzc@mfin.hr.

KLASA: 043-01/12-01/121
URBROJ: 513-08-03-13-8

Zagreb, 27. prosinca 2013.